

به نام خداوند جان و خرد

سوالات درس به درس

فارسی دوازدهم در امتحانات نهایی

با پاسخ تشریحی

شامل قلمرو های زبانی ، ادبی و فکری

(۱) معنی جملات و ابیات مهم

(۲) سوالات دستور زبان

(۳) آرایه های ادبی

(۴) درک مطلب و خود آزمایی

تهیه و تنظیم : **غلامرضا بیژنی**

	درس یک : شکر نعمت
۱	مغزی
۲	فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده. جواب: به باد صبا امر فرموده همچون کسی که فرش‌ها را پهن می‌کند، بر روی زمین سبزه و گیاهان برویاند.
۳	پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد. آبروی بندگان را با وجود گنهکاری آنان نمی‌ریزد و روزی مقرر آن‌ها را با وجود خطاکار بودنشان قطع نمی‌کند.
۴	و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته. جواب: هسته‌ی خرمایی با توجه و عنایت خداوند به نخلی بلند تبدیل می‌شود.
۵	منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. جواب: سپاس مخصوص خداوندی است که اطاعت از فرامینش سبب نزدیکی به او می‌شود و شکر گذارش موجب فراوانی نعمت می‌گردد.
۶	عصاره‌ی ناکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته. جواب: آب انگور به سبب قدرت خداوند شیرینی برگزیده‌ای گشته‌است و هسته‌ی خرمایی با توجه و عنایت خداوند به نخلی بلند تبدیل می‌شود.
۷	درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته. جواب: به عنوان لباس عید نوروز بر تن درختان پوششی از برگ‌های سبز پوشانده است.
۸	یکی از صاحب دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود. جواب: یکی از عارفان در حالت تأمل و تفکر عارفانه فرورفته بود.
۹	هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است. و چون بر می‌آید مفرح ذات جواب: هر نفسی که می‌کشیم موجب ادامه‌ی زندگی می‌شود و چون بازدم انجام می‌شود موجب نشاط جان آدمی می‌شود.
۱۰	دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورده. جواب: به ابرهای بهاری چون دایه‌ای دستور داده است تا گیاهان را بر روی زمین با باران خود پرورش دهد.
۱۱	به خاطر داشتیم که چون به درخت گل رسم دامنی پرکنم هدیه‌ی اصحاب را. جواب: در ذهنم بود چون به عرفان و معارف الهی رسیدم از آن‌ها برای دوستان هدیه بیاورم؟
۱۲	بوی گلچنان مست کرد که دامنم از دست برفت بوی معارف الهی چنان مرا شیفته کرد که از خود بی‌خود شدم و همه چیز را فراموش کردم.
۱۳	عاکفان کعبه‌ی جلالش به تقصیر عبادت معترف. جواب: عابدان حقیقی درگاه خداوند به کوتاهی کردن در عبادت اعتراف می‌کنند.
۱۴	واصفان حیل‌های جمالش در بحر مکاشفت مستغرق شده بودند. جواب: عرفان و وصف کنندگان زیبایی خداوند در اندیشه‌ی پی بردن به حقایق پروردگار فرورفته بودند.
۱۵	اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع گلاه شکوفه بر سر نهاده است. جواب: با آمدن فصل بهار شاخه‌های درختان پر از شکوفه شده‌اند.
۱۶	همه درگاه تو جویم، همه از فضل تو بویم : تنها به سوی تو رو می‌کنم و به سبب لطف و کرم تو در پویه و تلاشم.

۱۷	همه از فضل تو پویم: به سبب لطف و کرم تو در پویه و تلاش هستم.
۱۸	همه بیشی تو بگاهی همه کمی تو فراپی: همه کم و زیاد شدن ها به دست توست
۱۹	درک مطلب و خودآزمایی در بیت زیر منظور از «تقصیر» چیست؟ «بنده همان به که ز تقصیر خویش عذر به درگاه خدای آورد» جواب: کوتاهی کردن در عبادت و انجام گناه
۲۰	در عبارت زیر سعدی به کدام صفات خداوند اشاره می کند؟ «خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده. پردهی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد.» جواب: رزاق بودن - ستار العیوب بودن
۲۱	با توجه به عبارت «وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد.» الف) عبارت به کدام صفت خداوند اشاره دارد؟ ب) منظور از «وظیفه‌ی روزی» چیست؟ جواب: الف) رزاق بودن خدا / ب) روزی مقرر و تعیین شده
۲۲	در عبارت «پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد» بر کدام صفات خداوند تأکید شده است؟ جواب: رزاق بودن - ستار العیوب بودن
۲۳	بیت «گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح گوی و من خاموش» با کدام یک از آیات زیر ارتباط معنایی دارد؟ الف) اگر کسی وصف او ز من پرسد بی دل از بی نشان چه گوید باز؟ ب) همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری جواب: گزینه‌ی «ب»
۲۴	در عبارت زیر بر چه صفاتی از خداوند تأکید شده است؟ «پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد» جواب: ۱- ستار العیوب ۲- رزاقیت خداوند
۲۵	منظور از «درخت گل» در عبارت زیر چیست؟ گفت: «به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه‌ی اصحاب را» جواب: جلوه‌ای از جمال حق - حالات عرفانی و معنوی
۲۶	در بیت زیر مراد از «مرغ سحر» و «پروانه» چیست؟ «ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد» جواب: مرغ سحر: کسی که در راه حق ادعای عشق و عاشقی می کند. پروانه: عاشق واقعی راه حق
۲۷	در عبارت: «فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده» مقصود از «فرش زمردین» چیست؟ جواب: سبزه‌ها و گیاهان
۲۸	در عبارت «عاکفان کعبه‌ی جلالش به تقصیر عبادت معترف که: ما عبَدناکَ حقَّ عبادتکَ»، عاکفان به چه امری اعتراف دارند؟ چرا؟ جواب: به کوتاهی در عبادت خداوند اعتراف می کنند. چون معتقدند خداوند را آن گونه که شایسته است عبادت نکرده‌اند.
۲۹	کدام گزینه مفهوم بیت: «ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد» را بیان می کند؟ الف) بیان عشق و شیدایی / ب) پاک باختگی و بی ادعایی / ج) اتحاد و همپاری جواب: گزینه‌ی «ب»

۳۰	در عبارت «تخم خرما می به تربیتش نخل باسق گشته» الف) منظور از تربیت چیست؟ جواب: الف) مورد عنایت و توجه بودن ب) مرجع ضمیر «ش» به چه کسی بر میگردد؟ ب) خداوند
۳۱	با توجه به عبارت «به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه‌ی اصحاب را، چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست یرفت.» الف) «به درخت گل برسیدم» بیانگر کدام حال عرفانی است؟ ب) «دامنم از دست برفت» کنایه از چیست؟ جواب: الف) مرحله‌ی وصال و رسیدن به حق ب) کنایه از خود بی خود شدن که بیانگر مقام فنا فی الله می باشد.
۳۲	کدام گزینه با مفهوم بیت: «ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد» ارتباط معنایی دارد؟ الف) آن که شد هم بی خیر هم بی اثر از میان جمله او دارد خیر ب) سحر با باد می گفتم حدیث آرزومندی خطاب آمد که واثق شو به الطاف خداوندی جواب: گزینه‌ی «الف»
۳۳	مفهوم قسمت مشخص شده در بیت «گر کسی وصف او ز من پرسد بی دل از بی نشان چه گوید باز» را بنویسید؟ پاسخ: تأکید بر عجز و ناتوانی شاعر از شناخت خدا
۳۴	مفهوم مصراع «همه بیشی تو بکاهی همه کمی تو فزایی» چیست؟ همه ی کم و زیاد شدن ها به دست توست
۳۵	مفهوم آیه ی «تعزّ من تشاء و تذلل من تشاء» در کدام بیت آمده است؟ الف. همه غیبی تو بدانی ، همه عیبی تو پوشی همه بیشی تو بکاهی ، همه کمی تو فزایی. ب. همه عزّی و جلالی همه علمی و یقینی همه نوری و سروری همه جودی و جزایی. پاسخ: الف
۳۶	آرایه های ادبی یک آرایه‌ی سجع در عبارت مقابل بیابید. «هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است و چون بر می آید مفرح ذات.» جواب: «فرو می رود و بر می آید» یا «حیات و ذات» - در بیت زیر، دو آرایه‌ی ادبی مشخص کنید. چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟ چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان جواب: تلمیح؛ جناس؛ مراعات نظیر؛ تشبیه